

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Навчально-науковий інститут цивільного захисту
Кафедра мовної підготовки

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методика викладання у вищій школі
обов'язкова загальна

за освітньо-науковою програмою «Пожежна безпека»
підготовки за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти
у галузі знань К Безпека та оборона
за спеціальністю К8 Пожежна безпека
мова навчання українська

Рекомендовано кафедрою
мовної підготовки на 2025- 2026
навчальний рік.
Протокол від «25» серпня 2025 року
№1

Силабус розроблений відповідно до Робочої програми навчальної
дисципліни «Методика викладання у вищій школі»

2025 рік

Загальна інформація про дисципліну

Анотація дисципліни

Дисципліна спрямована на формування професійної, методичної та рефлексивної компетентності викладача закладу вищої освіти. У ході вивчення курсу здобувачі ознайомлюються з концептуальними засадами функціонування вищої освіти в Україні та Європейському освітньому просторі, нормативно-правовим забезпеченням викладацької діяльності, сучасними освітніми парадигмами й тенденціями.

Особлива увага приділяється інноваційним та цифровим технологіям навчання, формам і методам оцінювання результатів, освітній аналітиці, принципам академічної доброчесності та забезпечення психологічно безпечного середовища. Курс передбачає опрацювання питань інклюзивної та культурно чутливої освіти, педагогіки партнерства, ментального добробуту здобувачів, а також глибоке осмислення власної професійної ідентичності викладача.

У процесі навчання здобувачі аналізують педагогічні кейси, створюють освітні продукти, беруть участь у мікрОВикладанні, критично оцінюють освітні практики та формують індивідуальні стратегії професійного розвитку.

Інформація про науково-педагогічного працівника

Загальна інформація	Юлія Ненько, професор кафедри мовної підготовки, доктор педагогічних наук, професор
Контактна інформація	Черкаси, вул. Онопрієнка, 8
E-mail	Nenko_yuliia@nuczu.edu.ua
Наукові інтереси	Інноваційні освітні технології; інтерактивне навчання; педагогічна майстерність викладача; дистанційна освіта
Професійні здібності	Дидактична майстерність, методична гнучкість, комунікативні здібності, професійна емпатія, творче мислення, самодисципліна
Наукова діяльність за освітнім компонентом	Доктор педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 «Теорія та методика професійної освіти», професор. Профіль в Orcid: https://orcid.org/0000-0002-8450-7305 Профіль WOS Researcher: https://www.webofscience.com/wos/author/record/ABC-9427-2020 Профіль у Google Scholar: https://scholar.google.com/citations?user=bzD8SJwAAAAJ&hl=uk

Час та місце проведення занять з дисципліни

Аудиторні заняття з навчальної дисципліни проводяться згідно затвердженого розкладу.

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру у другий вівторок кожного місяця з 13.30 до 16.00 в кабінеті № 320. У разі додаткової потреби здобувача в консультації час і формат погоджується з викладачем.

Мета викладання дисципліни: сформувати у здобувачів знання, уміння та практичні навички, необхідні для ефективної викладацької діяльності у вищій школі, з урахуванням сучасних вимог до якості вищої освіти, інклюзивного підходу, цифрової трансформації, академічної доброчесності та ментального добробуту здобувачів.

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Форма здобуття освіти очна (денна)
Статус дисципліни: обов'язкова загальна	
Навчальний рік	2025-2026
Семестр	I
Обсяг дисципліни:	
- в кредитах ЄКТС	3
- загальна кількість годин	90
- кількість модулів	1
Розподіл часу за навчальним планом (в годинах):	
- лекції	10
- практичні заняття	30
- семінарські заняття	-
- лабораторні заняття	-
- курсовий проект (робота)	-
- інші види занять	-
- самостійна робота	50
- індивідуальні завдання (науково-дослідне)	-
Форма підсумкового контролю	іспит

Передумови для вивчення дисципліни

Для успішного опанування дисципліни «Методика викладання у вищій школі» здобувач повинен володіти:

- базовими уявленнями про систему освіти України;
- умінням працювати з науковими та нормативно-правовими джерелами;
- здатністю аналізувати педагогічні явища, поняття й ситуації;
- здатністю до педагогічної рефлексії та критичного мислення;
- здатністю до самостійного навчання та професійного саморозвитку;
- базовими цифровими компетентностями.

Результати навчання та компетентності з дисципліни

Відповідно до освітньо-наукової програми «Пожежна безпека», вивчення навчальної дисципліни повинно забезпечити:

- досягнення здобувачами вищої освіти таких результатів навчання

Програмні результати навчання	ПРН
Організовувати і здійснювати освітній процес у сфері пожежної безпеки, його наукове, навчально-методичне та нормативне забезпечення, застосувати ефективні методики викладання навчальних дисциплін	ПРН09
Дисциплінарні результати навчання	аббревіатура
Аналізувати основні концепції, цілі та принципи організації вищої освіти в Україні та європейському просторі	ДРН1
Обґрунтовувати доцільність використання сучасних освітніх технологій (інтерактивних, цифрових, зокрема ШІ) у навчанні	ДРН2

Проектувати фрагменти навчальних занять із використанням традиційних та інноваційних методів викладання	ДРН3
Демонструвати здатність до саморефлексії, критичного осмислення викладацького досвіду та побудови професійної ідентичності	ДРН4
Формувати й аргументувати систему оцінювання результатів навчання з урахуванням академічної доброчесності	ДРН5

- формування у здобувачів вищої освіти наступних компетентностей:

Програмні компетентності (загальні та професійні)	ЗК, ПК
Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	ЗК01
Здатність розв'язувати комплексні проблеми пожежної безпеки на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.	ЗК04
Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми дослідницького характеру в сфері пожежної безпеки, оцінювати та забезпечувати якість виконуваних досліджень	СК08
Очікувані компетентності з дисципліни	<i>аббревіатура</i>
Здатність обирати й обґрунтовувати сучасні форми, методи й технології навчання, зокрема цифрові, інтерактивні, інклюзивні, із використанням штучного інтелекту	K1
Здатність до педагогічного дизайну освітнього середовища: створення фрагментів занять, дидактичних матеріалів, завдань з урахуванням цілей, рівня складності та потреб здобувачів	K2
Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання з урахуванням принципів академічної доброчесності, об'єктивності, зворотного зв'язку та освітньої аналітики	K3
Здатність до професійної рефлексії: аналізувати власну викладацьку діяльність, виявляти сильні й слабкі сторони, будувати індивідуальну стратегію професійного розвитку	K4

Програма навчальної дисципліни

Теми навчальної дисципліни:

МОДУЛЬ 1.

Тема 1. Концептуальні засади вищої освіти в Україні та Європі.

Тема 2. Сучасні освітні технології: інновації, діджиталізація, штучний інтелект.

Тема 3. Оцінювання, аналітика, зворотний зв'язок.

Тема 4. Інклюзивна, культурно чутлива та ментально безпечна освіта.

Тема 5. Професійна ідентичність викладача.

**Розподіл дисципліни у годинах за формами організації освітнього процесу та
видами навчальних занять
очна (денна) форма**

Назви модулів та тем	Кількість годин за формами навчання						
	усього	у тому числі					
		лекції	семінарські заняття	практичні заняття	лабораторні заняття (інші види занять)	самостійна робота	Поточний контроль
1- й семестр							
Модуль 1							
Тема 1. Концептуальні засади вищої освіти в Україні та Європі	18	2		6	-	10	
Тема 2. Сучасні освітні технології: інновації, діджиталізація, штучний інтелект	18	2		6	-	10	
Тема 3. Оцінювання, аналітика, зворотний зв'язок	18	2		6	-	10	
Тема 4. Інклюзивна, культурно чутлива та ментально безпечна освіта	18	2		6	-	10	
Тема 5. Професійна ідентичність викладача	16	2		4	-	10	
Підсумкова контрольна робота	2	-	-	2	-	-	
Разом за модулем 1	90	10	-	30	-	50	-

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.1	Європейський простір вищої освіти: Болонський процес та його вплив	2
1.2	SWOT-аналіз освітньо-професійної програми. Обговорення професійних компетентностей	2
1.3	Тенденції трансформації вищої освіти: глобальні виклики та локальні відповіді	2
2.1	Інноваційні форми і методи навчання у вищій школі	2
2.2	Діджиталізація освіти: цифрові інструменти викладача	2
2.3	Штучний інтелект в освіті: виклики та можливості	2
3.1	Формувальне і підсумкове оцінювання: принципи, критерії, інструменти	2
3.2	Цифрові інструменти освітньої аналітики	2
3.3	Зворотний зв'язок: ефективні стратегії та практика подання	2
4.1	Інклюзія у вищій школі: принципи, виклики, адаптація навчання	2
4.2	Культурна чутливість та інтеркультурна компетентність викладача	2
4.3	Ментально безпечне освітнє середовище: психологічна підтримка і педагогіка турботи	2
5.1	Ролі викладача у сучасному ЗВО: авторитет, фасилітатор, наставник	2
5.2	Створення індивідуальної траєкторії розвитку викладача	2
5.3	Підсумкова контрольна робота	2
	Разом	30

Індивідуальні завдання:

складання термінологічного словника, написання тез доповіді на науково-практичну конференцію, виконання аналітично-дослідницьких завдань.

Форми та методи навчання і викладання

Вивчення навчальної дисципліни реалізується в таких формах: лекції, практичні заняття, консультації, самостійна робота.

В навчальній дисципліні використовуються сучасні методи навчання, які відповідають принципам студентоцентризму, інтерактивності та рефлексивного навчання, зокрема:

- методи активного/інтерактивного навчання (кейс-метод, рольова гра / ситуаційне моделювання, дискусія, SWOT-аналіз),
- методи колаборативного навчання (робота в малих групах, peer-teaching (взаємонавчання), спільне проєктування освітніх матеріалів),
- цифрові методи та інструменти (онлайн-опитування, квізи (Mentimeter, Kahoot, Google Forms), використання ІІІ як навчального інструменту,
- проблемно-пошукові методи (дослідницьке навчання).

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: усне опитування (фронтальне, індивідуальне), тестування (онлайн, письмове), індивідуальні презентації, мініпроєкти, мікровикладання або підготовка фрагментів заняття, участь у навчальних дискусіях, контрольна письмова робота.

Критерії оцінювання результатів навчання

Оцінювання рівня навчальних досягнень здобувачів з навчальної дисципліни здійснюється відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України за 100-бальною шкалою.

Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль проводиться у формі фронтального та індивідуального усного опитування (перевірка засвоєння теоретичного матеріалу); тестування (онлайн або письмового) після завершення окремих тем; демонстрації індивідуальних презентацій або мініпроектів; проведення мікрОВикладань; участі в навчальних дискусіях; написання контрольної роботи, а також виконання індивідуальних завдань.

Підсумковий контроль проводиться у формі іспиту.

Розподіл балів, які отримують здобувачі, за результатами опанування навчальної дисципліни, формою підсумкового контролю якого є

- іспит

Розподіл балів								
Модуль 1								
T.1	T.2	T.3	T.4	T.5	Інд.завд.	МКР	Іспит	Сума балів за дисципліну
12	12	12	12	9	14	14	15	100

Поточний контроль

Критерії оцінювання тестування після лекції (3 бали)

Тестування проводиться після вивчення кожної теми з метою перевірки засвоєння теоретичного матеріалу. Тест містить закриті запитання з одним або кількома правильними варіантами відповіді. Загальна кількість запитань - 10–15. Тестування може бути проведено у письмовій або електронній формі. На виконання тесту відводиться до 15 хвилин.

Рівень засвоєння знань	Кількість правильних відповідей	Сума балів
Високий	90-100%	3
Достатній	70-89%	2
Середній	50-69%	1
Низький	Менше 50%	0

Критерії поточного оцінювання знань здобувачів на практичному занятті (макс. 3 бали)

Бал	Опис
3	Здобувач демонструє повне та глибоке розуміння теми заняття; активно бере участь в обговоренні, аргументовано висловлює власну позицію, коректно застосовує теоретичні положення у практичних завданнях; відповіді логічні, структуровані, з використанням фахової термінології.
2	Здобувач загалом орієнтується в навчальному матеріалі, правильно виконує основні практичні завдання, бере участь в обговоренні; можливі окремі неточності або недостатня аргументація відповідей, проте зміст відповідає

	темі заняття.
1	Здобувач фрагментарно володіє матеріалом, виконує практичні завдання частково або з суттєвими помилками; участь в обговоренні обмежена; відповіді поверхові, потребують суттєвого доопрацювання.
0	Здобувач не володіє навчальним матеріалом, не виконує практичні завдання або відсутній на занятті.

Критерії оцінювання результатів виконання індивідуальних завдань

Виконання індивідуальних завдань є складовою освітнього процесу та оцінюється. Здобувач може виконати одне або кілька завдань за власним вибором. Бали додаються у встановленого ліміту – 14 балів.

Аналітично-дослідницьке завдання – *до 5 балів*.

Написання тез доповіді на науково-практичну конференцію – *до 5 балів*.

Складання термінологічного словника – *до 10 балів*.

Детальна інформація про індивідуальні завдання міститься в Методичних рекомендаціях до виконання індивідуальних завдань.

Модульний контроль

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи (макс. 14 балів)

Сума балів	Опис
12–14 балів	Відповідь повна, чітка та логічно структурована. Використані сучасні наукові джерела та приклади. Демонструє глибоке розуміння методики викладання та уміння аналізувати. Практичні пропозиції відповідають меті навчання.
9–11 балів	Відповідь в основному правильна, але місцями недостатньо деталізована. Зміст відповідей зрозумілий, але логічні зв'язки іноді слабкі. Наведені приклади відповідають темі, але частково поверхневі. Деякі моменти теоретичної або практичної частини потребують уточнення.
6–8 балів	Відповідь частково правильна, пропущено деякі ключові аспекти. Логічна структура порушена, відсутня глибина аналізу. Приклади або пояснення загальні, поверхневі, без практичного обґрунтування. Аргументація обмежена або недостатньо релевантна.
3–5 балів	Відповідь має багато помилок, ключові аспекти теми не розкриті. Логіка викладу порушена, структура слабка. Приклади відсутні або не відповідають темі. Робота потребує значної доопрацювання.
0–2 бали	Відповідь не відповідає темі або зовсім відсутня. Логіка і структура відсутні. Практичне та теоретичне обґрунтування відсутнє.

Підсумковий контроль

Критерії оцінювання знань здобувачів на екзамені (макс. 15 балів)

Сума балів	Опис
13–15 балів	Відповідь повна, чітка, логічно структурована. Демонструє глибоке розуміння дисципліни. Використані приклади та аргументація доречні і переконливі. Відповідь демонструє аналітичне мислення та здатність до обґрунтованих висновків.
10–12 балів	Відповідь правильна, але місцями неповна або недостатньо деталізована. Логіка відповіді зрозуміла, логічні зв'язки є, але не

	завжди чіткі. Приклади наведені, але їх обґрунтування поверхневе. Показана базова здатність аналізувати та робити висновки.
7–9 балів	Відповідь частково правильна, пропущено ключові аспекти. Логіка викладу слабка, структура частково порушена. Приклади узагальнені, без глибокого аналізу. Потребує доопрацювання в теоретичному та практичному аспектах.
4–6 бали	Відповідь має суттєві помилки, більшість аспектів теми не розкрито. Логіка та структура відсутні або порушені. Приклади не відповідають темі або відсутні. Відповідь демонструє слабе розуміння матеріалу.
0–3 бали	Відповідь не відповідає темі або відсутня. Логіка та структура викладу відсутні. Практичні та теоретичні обґрунтування відсутні.

Перелік теоретичних питань для підготовки до екзамену

1. Трансформаційні процеси у вищій освіті у XXI столітті: глобальні виклики та локальні відповіді.
2. Болонський процес і Європейський простір вищої освіти: основні принципи та вплив на національні системи.
3. Цифровізація вищої освіти: напрями, платформи, ризики.
4. Порівняльний аналіз традиційної, дистанційної та змішаної форми навчання.
5. Тенденції інтернаціоналізації вищої освіти.
6. Ролі викладача у сучасному ЗВО: авторитет, фасилітатор, наставник, коуч.
7. Формувальне та підсумкове оцінювання: принципи, критерії, інструменти.
8. Зворотний зв'язок у навчанні: типи, функції, стратегії подання.
9. Інноваційні методи навчання у ЗВО (перевернуте навчання, кейс-метод, гейміфікація тощо).
10. Самоосвіта та професійний розвиток викладача: підходи до створення індивідуальної траєкторії.
11. Психологічна безпека та ментально безпечне освітнє середовище: роль викладача.
12. Ознаки дистресу: етичні дії та підтримка з боку викладача.
13. Принципи інклюзивної освіти у вищій школі: нормативна база, адаптація навчання.
14. Адаптація завдань і оцінювання для студентів з особливими освітніми потребами.
15. Інклюзія як виклик і ресурс професійного зростання викладача.
16. Цифрові інструменти викладача: Padlet, Mentimeter, Canva, Google Workspace тощо.
17. Аналітика освітніх даних: можливості LMS (Moodle, Classroom) для відстеження прогресу.
18. Інструменти освітньої аналітики: використання даних для вдосконалення навчального курсу.
19. Академічна доброчесність у цифровому середовищі: виклики та запобігання порушенням.
20. Ефективне використання освітніх платформ для оцінювання та взаємодії зі студентами.
21. Можливості використання штучного інтелекту (ChatGPT, Eduaide, Grammarly тощо) у викладанні.
22. Етичні ризики та обмеження використання ШІ в освіті.
23. Інтеркультурна компетентність викладача: бар'єри та стратегії міжкультурного діалогу.

24. Приклади міжкультурних непорозумінь у ЗВО: аналіз та способи реагування.
25. Культурна чутливість як елемент педагогічної етики викладача.

Політика викладання навчальної дисципліни

Здобувачі зобов'язані своєчасно виконувати всі завдання, дотримуючись встановлених термінів, які повідомляються здобувачам перед початком відповідної теми. Затримка здачі завдань більше ніж на 3 календарні дні без поважної причини вважається несвоєчасним виконанням. Несвоєчасне виконання або подача завдань після встановленого терміну може призвести до зниження оцінки на 10%. Медичні довідки, підтвердження участі в офіційних заходах університету або інші обґрунтовані випадки, погоджені з викладачем, можуть бути підставою для продовження термінів без зниження оцінки. Заборгованість зі здачі виконаних завдань повинна бути усунена не пізніше ніж за два тижні до завершення семестру (дата встановлюється викладачем).

Забороняється будь-яке плагіатство, списування або інші форми академічної недоброчесності під час виконання самостійної, індивідуальної чи контрольної роботи. Порушення політики доброчесності тягне за собою відповідальність відповідно до чинного законодавства України та нормативних документів університету.

Рекомендації щодо поведінки на заняттях: Активна участь у дискусіях, презентаціях і практичних завданнях вітається і заохочується. Рекомендується завчасно готуватися до занять та використовувати навчальні матеріали ефективно.

Рекомендовані джерела інформації

Література

1. Вітвицька С. С., Андрійчук Н. М. *Основи педагогіки вищої школи = Fundamentals of Higher School Pedagogy: білінгвальний навчально-методичний посібник для студентів закладів вищої освіти*. 2-ге вид., перероб. і доп. Житомир: Вид-во ЖДУ, 2019. 312 с.
2. Джеджула О. М. *Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник*. Вінниця: ВНАУ, 2020. 208 с. Режим доступу: <http://repository.vsau.org/getfile.php/27268.pdf>
3. Іващенко О. А., Ненько Ю. П. *Психолого-педагогічна компетентність як програмний результат фахової підготовки здобувачів у відомчих закладах вищої освіти ДСНС України*. Черкаси: ЧПБ НУЦЗ України, 2022. 144 с.
4. Мірошніченко В. І., Гончаренко О. А., Тушко К. Ю. *Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник*. Хмельницький: Видавництво НАДПСУ, 2021. 168 с. Режим доступу: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi81/0060801.pdf>
5. Ненько Ю. П. Інтеграція мобільних технологій у викладання: педагогічні, технічні та етичні аспекти. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2025, № 1(219), с. 58–63. DOI: <https://doi.org/10.36550/2415-7988-2025-1-219-58-63>
6. Ненько Ю., Іващенко О. Дистанційне оцінювання здобувачів вищої освіти в умовах пандемії COVID-19. *Освіта. Інноватика. Практика*, 2023, т. 11, № 1, с. 22–27. DOI: <https://doi.org/10.31110/2616-650X-vol11i1-004>
7. Стинська В. В. *Методика викладання у вищій школі: навчальний посібник*. Івано–Франківськ, 2022. 180 с. Режим доступу: <https://surl.li/pgoqca>
8. Освітньо-наукова програма «Пожежна безпека» підготовки за третім (освітньо-науковим) рівнем вищої освіти у галузі знань К Безпека та оборона за спеціальністю К8 Пожежна безпека. Черкаси, 2025.

Інформаційні ресурси

1. Закон України «Про вищу освіту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>
2. Національна рамка кваліфікацій (НРК) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п>
3. Положення про організацію освітнього процесу в Національному університеті цивільного захисту України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnist/dokumenty_z_od/Pol_org_osv_proc.pdf
4. Наукова періодика України (Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
5. Національний репозитарій академічних текстів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://nrat.ukrintei.ua>
6. Digital Competence Framework for Educators (DigCompEdu) – European Commission [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://joint-research-centre.ec.europa.eu>
7. UNESCO Teaching and Learning Resources [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.unesco.org/en/education/resources>
8. ERIC – Education Resources Information Center [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://eric.ed.gov>
9. Постанова КМУ № 872 від 15.09.2021 «Про затвердження Порядку організації інклюзивного навчання у ЗВО» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/872-2021-п>
10. Інклюзивна освіта – рівень свідомості нації. Портал Національної Асамблеї людей з інвалідністю України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://naiu.org.ua>
11. <https://ehea.info> — офіційний сайт Європейського простору вищої освіти

Розробник:

Юлія НЕНЬКО